

Sygn.akt III AUa 660/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Teresa Suchcicka

SA Sławomir Bagiński

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 lutego 2018 r. w B.

sprawy z odwołania R. P. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do wypłaty emerytury rolniczej

na skutek apelacji wnioskodawcy R. P. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 czerwca 2017 r.
sygn. akt IV U 699/17

oddala apelację.

SSA Teresa Suchcicka SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Sławomir Bagiński

Sygn. akt III AUa 660/17

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 6 kwietnia 2017 r., wydaną na podstawie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników odmówił podjęcia wypłaty emerytury rolniczej przysługującej R. P. (1) z powodu pobierania przez niego świadczenia emerytalnego z ZUS.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył ubezpieczony R. P. (1), wnosząc o jej zmianę i wypłatę wnioskowanego świadczenia emerytalnego. W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł, że przez okres ponad 20 lat prowadził gospodarstwo rolne i odprowadzał z tego tytułu należne składki do KRUS. Obecnie nie ma jednak żadnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników i nie otrzymał zwrotu zapłaconych składek.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 28 czerwca 2017 r. oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, że wnioskodawca R. P. (1), ur. dnia (...), legitymujący się ponad 20 – letnim okresem ubezpieczenia rolnego, w dniu 10 czerwca 2013 r. złożył do KRUS wnioski o emeryturę rolniczą. Decyzją z dnia 21 czerwca 2013

r. organ przyznał wnioskodawcy prawo do tego świadczenia od dnia 10 czerwca 2013 r., to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego, w kwocie części składowej, która wyniosła 67,42% emerytury podstawowej, czyli 560,36 zł.

Następnie, wobec wniosku z dnia 3 września 2013 r. o wypłatę świadczenia w pełnej wysokości, organ emerytalny od dnia 1 października 2013 r. doliczył część uzupełniającą emerytury w wymiarze 100%, to jest w kwocie 706,48 zł. Łącznie emerytura rolnicza skarżącego wyniosła więc 1.266,84 zł, a do wypłaty – 1.068, 84 zł. Jednocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. poinformował R. P. (1), że na skutek jego wniosku z dnia 4 lipca 2013 r., decyzją z dnia 3 września 2013 r. przyznał mu od dnia 1 lipca 2013 r. prawo do emerytury pracowniczej. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, to jest z lat 1965-2003, a do wyliczenia wysokości emerytury okresy składowe w wymiarze 22 lat, 2 miesięcy i 13 dni. Wysokość świadczenia do wypłaty wyniosła 1.234,23 zł.

Z dalszych ustaleń Sądu wynikało, że KRUS Oddział (...) w O. pismem z dnia 20 września 2013 r. zobowiązała R. P. (1) do złożenia oświadczenia stwierdzającego, czy w świetle ustalenia uprawnień emerytalnych, wypłacie ma podlegać emerytura rolnicza z KRUS, czy też emerytura pracownicza z ZUS. Odwołujący w piśmie z dnia 1 października 2013 r. oświadczył, że wypłacie ma podlegać jego emerytura pracownicza z ZUS. W świetle powyższego, decyzją z dnia 7 października 2013 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wstrzymał na bieżąco od 1 października 2013 r. wypłatę emerytury rolniczej z powodu uzyskania uprawnień do emerytury z ZUS oraz ustalił nadpłatę świadczenia za okres od 1 lipca do 30 września 2013 r.

W dniu 27 marca 2017 r. R. P. (1) złożył wniosek do KRUS o wypłatę emerytury rolniczej. Decyzją zaskarżoną w niniejszej sprawie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił skarżącemu podjęcia wypłaty emerytury rolniczej z powodu pobierania przez niego świadczenia emerytalnego z ZUS.

W kontekście poczynionych ustaleń faktycznych Sąd I instancji uznał odwołanie R. P. (1) za niezasadne. Zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie przepisów tej ustawy z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego, uprawnionemu wypłaca się jedno wybrane przez niego świadczenie, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 tego przepisu. Sąd Okręgowy podkreślił, że powyższy przepis reguluje problematykę zbiegu prawa do świadczenia, w sytuacji, w której jedna osoba spełnia warunki do otrzymania więcej niż jednego świadczenia (emerytury lub renty), z różnych systemów ubezpieczeniowych. Przepis ten wyraża, przyjętą przez ustawodawcę w cyt. ustawie, ogólną zasadę pobierania jednego świadczenia (tzw. zasada niekumulacji), która dotyczy zbiegu świadczenia przysługującego z tytułu prawa do renty lub emerytury rolniczej, ze świadczeniem przysługującym z tych samych tytułów, ale z innego ubezpieczenia społecznego. Dotyczy to osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do osób uprawnionych jednocześnie do emerytury rolniczej oraz do emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ust. 1, art. 24a lub art. 184 przepisów emerytalnych (art. 33 ust. 2a ustawy).

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, organ rentowy zasadnie odmówił R. P. (1) podjęcia wypłaty przysługującej emerytury rolniczej z powodu pobierania przez niego świadczenia emerytalnego z ZUS. W niniejszej sprawie nie ulegało bowiem wątpliwości, że wnioskodawca, urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., przez okres ponad 20 lat podlegał ubezpieczeniu rolnemu i z tego tytułu na skutek złożonego wniosku o emeryturę, w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego 65 lat i 2 miesięcy, od dnia 10 czerwca 2013 r. nabył prawo do emerytury rolniczej (decyzją Prezesa Kasy z dnia 21 czerwca 2013 r.) Poza sporem jest również, że skarżący podlegał także ubezpieczeniu pracowniczemu (powszechnemu) w ZUS i z tego powodu, decyzją ZUS z dnia 3 września 2013 r. nabył prawo do emerytury. W tym stanie rzeczy odwołujący jako rolnik, w świetle cyt. art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, miał obowiązek dokonania wyboru co do wypłaty jednego z dwóch przysługujących mu świadczeń emerytalnych. O konieczności takiego wyboru został poinformowany przez rolniczy organ emerytalny i w odpowiedzi w piśmie z dnia 1 października 2013 r. wnioskodawca zawarł oświadczenie, że wypłacie ma podlegać emerytura pracownicza z ZUS.

W konsekwencji, w ocenie Sądu Okręgowego, w świetle art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, brak było przesłanek do uwzględnienia odwołania. Skarżący składając oświadczenie z dnia 1 października 2013 r. przesądził, że jedynym świadczeniem emerytalnym mu wypłacanym, będzie emerytura z ubezpieczenia pracowniczego w ZUS. Skarżący nie może bowiem wbrew obowiązującym przepisom, pobierać jednocześnie świadczeń emerytalnych z dwóch systemów ubezpieczeń.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł R. P. (1). Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucił mu:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na tym, że Sąd I instancji nie uwzględnił wszystkich okoliczności faktycznych dotyczących przedmiotowej sprawy,

- naruszenie prawa procesowego poprzez naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z tym, że Sąd dokonał błędnej oceny zebranego w przedmiotowej sprawie materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie wyroku i merytoryczne rozpoznanie sprawy przez Sąd II instancji w sposób wskazany w sentencji odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie jest zasadna.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz właściwie zastosował przepisy prawa materialnego tj. przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Apelacja nie zawiera natomiast argumentów, które mogłyby wpłynąć na zmianę zaskarżonego wyroku. W konsekwencji, Sąd Odwoławczy ocenił jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia i uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776). Sąd Apelacyjny podziela również wnioski Sądu Okręgowego co do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego za niezasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia dowodów, zaś dokonana ocena materiału dowodowego musi odpowiadać zasadom doświadczenia życiowego i regułom logicznego rozumowania. Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych i wyczerpujących ustaleń faktycznych w oparciu o wszechstronną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego. Nadto ocena materiału dowodowego została dokonana przez Sąd pierwszej instancji w sposób bezstronny, zgodnie z zasadami wiedzy i logicznego rozumowania oraz doświadczeniem życiowym.

Istotne w sprawie ustalenia sprowadzają się do tego, że wnioskodawca R. P. (1) ma ustalone prawo do dwóch świadczeń. Pierwszym świadczeniem jest prawo do emerytury rolniczej, przyznane od dnia 10.06.2013 r. na podstawie przepisów ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (decyzja Prezesa KRUS z dnia 21.06.2013 r.), a następnie świadczenie ustalone w pełnej wysokości od 1.10.2013 r. (decyzja Prezesa KRUS z dnia 13.09.2013 r.). Ponadto wnioskodawca od 1.07.2013 r. uprawniony był do emerytury pracowniczego (decyzja ZUS z dnia 3.09.2013 r.). KRUS pismem z dnia 20.09.2013r. zobowiązał R. P. (1) do złożenia oświadczenia, czy wypłacie ma podlegać emerytura rolnicza z KRUS, czy też emerytura pracownicza z powszechnego ubezpieczenia społecznego. Odwołujący w piśmie z dnia 1.10.2013 r. oświadczył, iż wypłacie ma podlegać emerytura pracownicza z ZUS. Następnie w dniu 27.03.2017 r. zawnioskował do KRUS również o wypłatę emerytury rolniczej.

Przedmiotem niniejszego postępowania była zatem ocena zasadności odmowy podjęcia wypłaty R. P. (1) emerytury rolniczej. Kwestię sporną stanowiło ustalenie, czy wnioskodawcy przysługuje prawo do wypłaty świadczeń w zbiegu, tj. emerytury pracowniczej z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego i emerytury rolniczej.

Sąd Okręgowy trafnie wskazał, że problematykę zbiegu prawa do świadczenia, w sytuacji, w której jednej osoba spełnia warunki do otrzymania więcej niż jednego świadczenia (emerytury lub renty) z różnych systemów ubezpieczeniowych reguluje art. 33 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym (tekst jedn. z 2016 r., poz. 277). W przepisie tym zawarto tzw. zasadę niekumulacji, zgodnie z którą w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego, uprawnionemu wypłaca się jedno wybrane przez niego świadczenie, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 tego przepisu. Wyjątki od tej reguły wymienione zostały w art. 33 ust. 2a cytowanej ustawy, Zgodnie z treścią tego przepisu, art. 33 ust. 2 nie stosuje się do osób uprawnionych jednocześnie do emerytury rolniczej oraz do emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ust. 1, art. 24a lub art. 184 przepisów emerytalnych. Treść ww. przepisu jest jednoznaczna, a jego wykładnia nie budzi wątpliwości w orzecznictwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., w sprawie o sygn. II UK 186/13, Legalis nr 830702).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ubezpieczeń społecznych nie istnieje możliwość jednoczesnego pobierania obu przyznanych wnioskodawcy świadczeń, tj. emerytury pracowniczej oraz emerytury rolniczej. Zbieg prawa do świadczeń rolniczych z prawem do emerytury lub renty z ubezpieczenia powszechnego oznacza konieczność wyboru świadczenia wyższego albo korzystniejszego. Dotyczy to rolników, którzy nabyli prawo do emerytury powszechnej w systemie zdefiniowanej składki, a więc osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Wyboru nie musi dokonywać rolnik urodzony po 31 grudnia 1948 r., mający prawo do emerytury powszechnej na podstawie art. 24 (art. 24a) ustawy emerytalnej albo do emerytury w niższym wieku emerytalnym nabyte na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej. R. P. (2) urodzony przed dniem 1 stycznia 1948 r. nie jest uprawniony do emerytury kapitałowej (art. 24 art. 24a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), ani do emerytury przyznanej na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a więc nie dotyczy go wyjątek zawarty w art. 33 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Dlatego też, wnioskodawca musiał wybrać jedno świadczenie, które ma być mu wypłacane, gdyż nie ma możliwości wypłaty obu przyznanych wnioskodawcy świadczeń w zbiegu.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy trafnie uznał, że wnioskodawca składając oświadczenie z dnia 1.10.2013 r. przesądził, że jedynym świadczeniem mu wypłacanym będzie emerytura pracownicza z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Stąd też organ rentowy uwzględniając powyższe stanowisko wnioskodawcy prawidłowo wstrzymał wypłatę emerytury rolniczej. Zauważyć należy, iż wysokość wybranej przez R. P. (1) emerytury (1.234,23 zł) jest wyższa od wysokości przyznanej mu emerytury rolniczej (1.068,84 zł). Sąd Apelacyjny w całości podziela ocenę prawną dokonaną w tym zakresie przez Sąd Okręgowy.

Końcowo warto podkreślić, iż Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt K 16/08 poddał kontroli konstytucyjnej treść art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wprawdzie przedmiotem kontroli w powołanej sprawie był art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu rolników badany w związku z zastosowaniem art. 56 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie, w jakim wyłącza wypłatę części składkowej emerytury rolniczej lub renty inwalidzkiej rolniczej podmiotom, których emerytura z FUS nie została zwiększona za okresy opłacania składek na Fundusz Emerytalny (...), Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) i ubezpieczenie emerytalno-rentowe rolników brak możliwości wypłaty jedynie części składkowej emerytury rolniczej lub renty inwalidzkiej rolniczej jednakże orzeczenie Trybunału można pośrednio odnieść również do realiów niniejszej sprawy. W wyroku z dnia 5 października 2010 r. Trybunał Konstytucyjny (Dz.U. 2010 nr 189, poz. 1272, str. 14094, (...) Seria (...) 2010 nr 8, poz. 72, L.) stwierdził, że art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyrażającym zasadę sprawiedliwości społecznej oraz ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz nie narusza art. 32 ust. 1 Konstytucji

Rzeczypospolitej Polskiej i wskazanej w nim zasady równości. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że system ubezpieczeń społecznych nie może być oparty na zasadzie „absolutnej” równości. Ustawodawca jest związany zasadą równości, ale tylko w przypadku świadczeniobiorców charakteryzujących się jednakową cechą istotną. Nie dotyczy to statusu podmiotów należących do różnych systemów ubezpieczeń społecznych. Nie można bowiem uznać, że uprawnienia podmiotów objętych ubezpieczeniem społecznym rolników oraz ubezpieczeniem powszechnym mogą być porównywalne. Faktem powszechnie znanym jest różny zakres obciążeń polegających na opłacaniu składek na ubezpieczenie rolników i składek na powszechne ubezpieczenie społeczne. Nie można także zgodzić się z twierdzeniem, że opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników przez uprawnionego, do którego stosuje się art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu rolników, nie znajdują żadnego odzwierciedlenia w wysokości pobieranych przez niego świadczeń, skoro składki te zostały skonsumowane przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego rolników.

Mając na względzie powyższe rozważania należało uznać, że Sąd pierwszej instancji wydał w sprawie prawidłowe rozstrzygnięcie, dlatego też apelacja wnioskodawcy podlegała oddaleniu na mocy przepisu art. 385 k.p.c.

SSA Teresa Suchcicka SSA Bożena Szponar-Jarocka SSA Sławomir Bagiński